

**Ομιλία του
κ. ΓΙΑΝΝΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Υπουργού Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών
Στο Συνέδριο για τη Διαβαλκανική Συνεργασία**

Θεσσαλονίκη, 11 Μαΐου 1999

Η Ελλάδα και η Οικονομική Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων

Στα πρόθυρα του 21ου αιώνα, οι μεγάλες γεωπολιτικές ανατροπές που βιώνουμε έχουν διαμορφώσει ένα ευμετάβλητο και σύνθετο διεθνές τοπίο. Ειδικότερα στα Βαλκάνια, στον Εύξεινο Πόντο και στην Ανατολική Μεσόγειο, τα ίχνη των αλλαγών είναι ιδιαίτερα έντονα, ενώ οι εστίες έντασης παραμένουν ανοικτές.

Η Ελλάδα είναι το μόνο κράτος στην ευρύτερη περιοχή, το οποίο διαθέτει την οικονομική και πολιτική σταθερότητα, τους ιστορικούς δεσμούς και τις διπλωματικές δυνατότητες, για να λειτουργήσει ως καταλύτης ειρήνης, συνεργασίας και ανάπτυξης. Πρόκειται για μια ιστορική ευκαιρία για τη χώρα.

Οι πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναληφθεί δημιουργούν ένα στερεό υπόβαθρο για την αναβαθμισμένη συμβολή της Ελλάδας στην κατεύθυνση της οικονομικής ανασυγκρότησης, της ανάπτυξης και εδραίωσης των δημοκρατικών θεσμών, και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή.

Όπως γνωρίζετε, πραγματοποιήθηκε την προηγούμενη εβδομάδα στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας συνάντηση με επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο των Βαλκανίων. Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η κοινή επεξεργασία ενός εθνικού σχεδίου οικονομικής ανόρθωσης των Βαλκανίων, στο πλαίσιο του ευρύτερου διεθνούς σχεδίου ανασυγκρότησης που θα καταρτιστεί από τη διεθνή κοινότητα και τους διεθνείς οργανισμούς.

Το πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται αυτή η πρωτοβουλία είναι ευνοϊκό. Η Ελλάδα διεξάγει έναν αγώνα από την αρχή της κρίσης, για να λήξουν επιτέλους οι στρατιωτικές επιχειρήσεις, να εξευρεθεί μία πολιτική διέξοδος. Ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Εξωτερικών κινητοποιούνται δραστήρια τις τελευταίες μέρες, για να επιτύχουν αυτή την πολιτική λύση.

Ήδη, βλέπουμε αυξημένη κινητικότητα από πολλές πλευρές για την ειρηνική διευθέτηση της κρίσης. Ασφαλώς, δεν μπορούμε να προδικάσουμε την έκβαση αυτών των προσπαθειών, οι οποίες αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες, ούτε το χρόνο λήξης των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα έχει πολιτική και ηθική υποχρέωση να βοηθήσει τους λαούς των Βαλκανίων να ορθοποδήσουν οικονομικά, μόλις γυρίσει η σελίδα του ανθρώπινου δράματος το οποίο ζούμε αυτές τις ημέρες.

Και έχουμε αυτή την υποχρέωση, γιατί είμαστε βαλκανική χώρα, γιατί συνδεόμαστε με ισχυρότατους ιστορικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς δεσμούς με τους λαούς των χωρών αυτών. Με το σερβικό λαό, με τον αλβανικό λαό, με το βουλγαρικό λαό, με τους κατοίκους της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, με τους λαούς οι οποίοι έχουν υποφέρει τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα τις τελευταίες έξι εβδομάδες.

Επιπλέον, είμαστε μια βαλκανική χώρα η οποία ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι μέλος διεθνών συμμαχιών και οργανισμών και διαθέτει ισχυρή οικονομία. Απολαμβάνουμε της εμπιστοσύνης των λαών της περιοχής και των εμπλεκόμενων στη σύρραξη και, επομένως, μπορούμε να βοηθήσουμε αποτελεσματικά.

Αυτήν την ευθύνη ουσιαστικής εθνικής συμμετοχής στην προσπάθεια ανασυγκρότησης των Βαλκανίων, την αναλαμβάνουμε. Σε διεθνές επίπεδο ανάληψη ευθυνών σημαίνει ενεργός και δυναμική συμμετοχή της Ελλάδας στο διεθνές σχεδιασμό για την οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων. Σημαίνει να ακουστεί η φωνή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στους μεγάλους διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι θα προετοιμάσουν το πρόγραμμα ανασυγκρότησης.

Είχα την ευκαιρία σε πρόσφατες συναντήσεις, στη συνεδρίαση του άτυπου Συμβουλίου ECOFIN, στη Δρέσδη, αλλά και στο Λονδίνο όταν προήδρευσα της ετήσιας Συνέλευσης της EBRD, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για Ανασυγκρότηση και Ανάπτυξη, και στις Βρυξέλλες χθες εκ νέου στο Συμβούλιο ECOFIN, να θέσω το θέμα της διεθνούς πρωτοβουλίας για οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων.

Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά από εισήγησή μας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση στο χθεσινό Συμβούλιο ECOFIN, για την οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων. Συμφωνήθηκε η συμμετοχή της Ελλάδας στις ομάδες πολιτικού και οικονομικού σχεδιασμού που θα συγκροτηθούν στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Στις ομάδες θα εκπροσωπούνται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα καθώς και δότριες χώρες.

Σε ότι αφορά την EBRD, η διοίκησή της ανέφερε ότι θα διαθέσει σημαντικό μέρος των δανείων και πιστώσεων και των επομένων ετών για να στηρίξει τις περιοχές που έχουν πληγεί από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Ανάλογη θα είναι και η στάση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, όπως ανέφερε ο Πρόεδρος της Τράπεζας Sir Brian Unwin στη χθεσινή συνεδρίαση του Συμβουλίου ECOFIN.

Πέρα, όμως, από το διεθνές σχέδιο, σημασία έχει ο δικός μας εθνικός σχεδιασμός, ο έγκαιρος προγραμματισμός και συντονισμός των εθνικών πρωτοβουλιών, τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα.

Στη συνάντηση με τους Έλληνες επιχειρηματίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα πρότεινα μία σειρά από ενέργειες και πρωτοβουλίες. Σε ότι αφορά την Κυβέρνηση, έχει σημασία να κινηθούμε στις ακόλουθες κατευθύνσεις :

Πρώτο, ενίσχυση του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων με αύξηση του εγγυοδοτικού κεφαλαίου και αναπροσανατολισμό της δράσης του με στόχο να καλύψει επενδύσεις, επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες στις πληγείσες περιοχές, με παράλληλη διεύρυνση των συνεργασιών του με διεθνείς ασφαλιστικούς οργανισμούς, στο πλαίσιο του ευρύτερου σχεδίου για οικονομική ανασυγκρότηση.

Δεύτερο, ενίσχυση των Οικονομικών και Εμπορικών Γραφείων στις βαλκανικές χώρες, με στελέχη και με κονδύλια, για να ανταποκριθούν στις αυξημένες υποχρεώσεις τους.

Τρίτο, ανακατανομή των πόρων της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας, ώστε να επικεντρωθεί κυρίως στις περιοχές των Βαλκανίων. Πρόκειται για σημαντικά κονδύλια. Ήδη η ανθρωπιστική βοήθεια που έχει παρασχεθεί από την Ελλάδα προέκυψε από ανακατανομές υφισταμένων πόρων της διμερούς αναπτυξιακής και τεχνικής βοήθειας. Η προσπάθεια αυτή θα συνεχιστεί για την ενίσχυση της ανασυγκρότησης. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του Προϋπολογισμού θα εξετάσουμε την ενίσχυση των αντίστοιχων χρηματοδοτήσεων της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας.

Τέταρτο, διεύρυνση των επιλέξιμων περιοχών των επιχορηγήσεων του αναπτυξιακού νόμου, για να συμπεριληφθούν και οι πληγείσες περιοχές, κατά το πρότυπο αντίστοιχης επέκτασης, πριν από μερικά χρόνια, για επενδύσεις ελληνικών επιχειρήσεων στην Νότιο Αλβανία, όπου ζει η ελληνική μειονότητα.

Πέμπτο, ενίσχυση των εξαγωγικών πιστώσεων που παρέχονται στις ελληνικές επιχειρήσεις για εξαγωγές και

επιχειρηματικές δραστηριότητες στις χώρες αυτές. Το επόμενο χρονικό διάστημα θα υπάρχουν πολλές παραγγελίες από βαλκανικές χώρες, χωρίς όμως αντίστοιχη δυνατότητα πληρωμής. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν αυξημένες εξαγωγικές πιστώσεις, με πρόσθετη επιβάρυνση, σε κάποιο βαθμό, του κρατικού προϋπολογισμού, δεδομένου ότι σε αυτές τις πιστώσεις επιδοτείται το επιτόκιο και παρέχεται εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου.

Τέλος, σχεδιάζουμε τη δημιουργία δύο ειδικών Ταμείων, συνολικού ύψους 3 δισ. δρχ., με πόρους που προέρχονται από εισφορές του κρατικού προϋπολογισμού σε διεθνείς οργανισμούς και θα τεθούν στη διαχειριστική ευθύνη της Παγκόσμιας Τράπεζας. Τα Ταμεία θα στηρίζουν ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες θα μελετήσουν και θα σχεδιάσουν έργα στις βαλκανικές χώρες που έχουν πληγεί από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις.

Η αντίληψη που διαπνέει αυτό το πλαίσιο πρωτοβουλιών για την οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων αναφέρεται στη μακροχρόνια ενσωμάτωση της περιοχής στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Η υλοποίηση αυτής της προοπτικής είναι αναγκαία συνθήκη για την εδραίωση συνθηκών σταθερότητας και ασφάλειας.

Σε ότι αφορά τον ιδιωτικό τομέα, έχει σημασία η ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Μεγάλο τμήμα των έργων ανασυγκρότησης θα αφορά κατασκευές έργων υποδομής. Οι ελληνικές τεχνικές εταιρίες θα ανταγωνιστούν μεγάλες, γιγαντιαίες σε ορισμένες περιπτώσεις, διεθνείς τεχνικές εταιρίες, στη διεκδίκηση μεγάλων έργων στα Βαλκάνια. Κατά συνέπεια, πρέπει να επιταχυνθεί η διαδικασία συγχωνεύσεων και συνεργασιών. Η Κυβέρνηση θα ενθαρρύνει αυτήν την προσπάθεια.

Ο τραπεζικός τομέας θα μπορούσε, επίσης, να παίξει ενεργό ρόλο στη διαδικασία ανασυγκρότησης. Οι τράπεζες, με την προσπάθεια που έχει καταβάλει η Κυβέρνηση για ιδιωτικοποιήσεις, εξυγίανση και αναδιοργάνωση, έχουν αναδειχθεί σε ηγετικό τομέα της οικονομίας. Οι ελληνικές τράπεζες θα μπορούσαν να παίξουν σημαντικό διεθνή ρόλο στη διοχέτευση κεφαλαίων προς τις βαλκανικές χώρες. Πρέπει, όμως, να συνεργαστούν πιο ουσιαστικά, ενδεχομένως και με συγχωνεύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital) τα οποία είτε διευθύνουν, είτε ελέγχουν, για να ανταποκριθούν στη μεγάλη αυτή πρόκληση. Αν προχωρήσουν στη σύσταση νέου φορέα επιχειρηματικών κεφαλαίων, θα μπορούσε η εταιρεία συμμετοχών του Δημοσίου, η εταιρεία "ΔΕΚΑ", να συνεισφέρει κεφάλαια για ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στις πληγείσες περιοχές.

Τέλος, σε ότι αφορά τον συντονισμό, αποφασίστηκε να συγκροτηθεί Ομάδα Δράσης, την οποία θα εποπτεύω, με συμμετοχή εκπροσώπων του Οικονομικού Γραφείου του Πρωθυπουργού, του

Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Εξωτερικών, των οργανώσεων των επιχειρηματιών, δηλαδή της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών, του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος, του Πανελλήνιου Συνδέσμου Εξαγωγέων, του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων, του Συνδέσμου Ελληνογιουγκοσλαβικής Επιχειρηματικής Συνεργασίας, καθώς και του ΚΕΠΕ και του ΔΙΠΕΚ.

Έργο της Ομάδας Δράσης θα είναι η διαμόρφωση εισήγησης προς την Κυβέρνηση σε ότι αφορά τα ενδεδειγμένα μέτρα, ενέργειες και διαδικασίες που πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή. Παράλληλα, θα προωθήσει το συντονισμό και τη συνεργασία των ιδιωτικών φορέων, ιδιαίτερα των τεχνικών εταιρειών και των τραπεζών, για την ενεργότερη συμμετοχή τους στην οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων. Επίσης, θα συμπληρώσει, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αυτές τις ενέργειες, με συγκεκριμένα επιχειρησιακά σχέδια, για κάθε μία χώρα ή περιοχή ξεχωριστά - για παράδειγμα Σκόπια, Αλβανία, Βουλγαρία, Σερβία, Κόσοβο κ.λ.π. - που θα προσδιορίζουν συγκεκριμένες δράσεις, προγράμματα και έργα. Η κατάρτιση αυτών των σχεδίων θα μπορεί να ανατεθεί σε εξωτερικούς συμβούλους από τους ενδιαφερόμενους ιδιωτικούς φορείς. Τα επιχειρησιακά σχέδια θα προσανατολίσουν αποτελεσματικότερα το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας προς συγκεκριμένα προγράμματα.

Εξάλλου, οι διοικήσεις των μεγάλων δημοσίων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα ο ΟΤΕ, η ΔΕΗ, η ΕΥΔΑΠ και ο ΟΣΕ, πρέπει να εξετάσουν την συμμετοχή τους στην αποκατάσταση των δικτύων που έχουν καταστραφεί στις πληγείσες περιοχές. Ο ΟΤΕ έχει πραγματοποιήσει μεγάλες επενδύσεις στα Βαλκάνια και είναι σε θέση να αναλάβει ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία ανασυγκρότησης.

Σε αυτή τη μεγάλη εθνική προσπάθεια ο ρόλος της Βόρειας Ελλάδας και της Θεσσαλονίκης είναι καθοριστικός. Έχει σημασία να συνδεθούν οι πρωτοβουλίες που θα αναλάβουμε στα Βαλκάνια, με τις ενέργειες, τις πρωτοβουλίες, τις επενδύσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται στο χώρο της Βόρειας Ελλάδας και της Θεσσαλονίκης. Η Θεσσαλονίκη πρέπει να γίνει επιτελικό κέντρο όλης αυτής της προσπάθειας.

Ήδη, μεγάλα έργα υποδομής στους τομείς των συγκοινωνιών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας αλλάζουν την εικόνα της Βόρειας Ελλάδας και αναβαθμίζουν το ρόλο της στην περιοχή. Δημιουργούν προϋποθέσεις για την ανάδειξη της σε ισχυρό περιφερειακό κέντρο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η κατασκευή της Εγνατίας και των καθέτων οδικών αξόνων διευκολύνει τον ενιαίο σχεδιασμό της Βόρειας Ελλάδας και την αρτιότερη διασύνδεση των αστικών κέντρων και των πυλών εισόδου στη χώρα. Ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των προσβάσεων, ενισχύεται η αναπτυξιακή προοπτική

και η εξωστρέφειά της. Η αναβάθμιση του Διεθνούς Αεροδρομίου Μακεδονία εξυπηρετεί την ίδια αναπτυξιακή σκοπιμότητα. Ο ενεργειακός χάρτης της χώρας μεταβάλλεται. Κεντρικό ρόλο στα νέα ενεργειακά δίκτυα διαδραματίζει η Βόρεια Ελλάδα.

Τα μεγάλα έργα υποδομής λειτουργούν ως καταλύτες για την ανάπτυξη της Βόρειας Ελλάδας. Η υλοποίησή τους κινητοποιεί όλους τους σημαντικούς κλάδους της οικονομίας. Η ολοκλήρωσή τους θα βελτιώσει δραστικά την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Η αναβάθμιση της Θεσσαλονίκης, πέρα από την προσέλκυση σημαντικών διεθνών οργανισμών, όπως η Τράπεζα Εύξεινου Πόντου, υποστηρίζεται και από τις διαρθρωτικές αλλαγές που προωθούνται σε σημαντικούς τομείς, όπως είναι η εκθεσιακή δραστηριότητα και οι μεταφορές. Η αυξημένη ευελιξία που θα αποκτήσουν αυτοί οι φορείς και η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητάς τους, θα ενισχύσουν την περιφερειακή οικονομία στους κρίσιμους τομείς των μεταφορών και των διεθνοποιημένων υπηρεσιών. Η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας από τους οργανισμούς αυτούς, σε συνεργασία με τον επιχειρηματικό κόσμο, θα έχει σοβαρές θετικές επιπτώσεις για την ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας με τις χώρες της Βαλκανικής.

Η δημιουργία του Υπεράκτιου Χρηματοοικονομικού Κέντρου που προωθεί η Κυβέρνηση, θα ενισχύσει αποφασιστικά την προσπάθεια της Θεσσαλονίκης να καταστεί κέντρο οικονομικής συνεργασίας της χώρας μας με τις αναπτυσσόμενες αγορές των βαλκανικών και των παρευξείνιων χωρών και, γενικότερα, των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και τα μεγάλα έργα υποδομής θα ενισχυθούν ακόμα περισσότερο στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαίσιου Στήριξης. Όπως γνωρίζετε, έχουμε διασφαλίσει για την περίοδο 2000-2006 κοινοτική χρηματοδότηση 9 τρις δρχ. που καθιστά εφικτή την κατάρτιση ενός αναπτυξιακού προγράμματος ύψους 15 τρις δρχ. Το πρόγραμμα αυτό θα αποτελέσει το κύριο αναπτυξιακό εργαλείο της χώρας. Η συμμετοχή της Βόρειας Ελλάδας στη νέα αναπτυξιακή προσπάθεια θα είναι ιδιαίτερα ενισχυμένη. Οι πιστώσεις για έργα και προγράμματα στη Βόρεια Ελλάδα θα αυξηθούν σημαντικά, στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ, ώστε να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την ανάδειξή της σε ισχυρό περιφερειακό κέντρο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ολοκλήρωση των μεγάλων συγκοινωνιακών έργων ΠΑΘΕ και Εγνατίας, στην ανάπτυξη υποδομών μητροπολιτικού χαρακτήρα, σύγχρονων υπηρεσιών και ολοκληρωμένων δικτύων συνδυασμένων μεταφορών.

Η Ελλάδα αναλαμβάνει έγκαιρα τις δικές της ευθύνες, στη μεγάλη προσπάθεια ανόρθωσης των Βαλκανίων, σαν βαλκανική και ευρωπαϊκή ταυτόχρονα χώρα, η οποία έχει ιδιαίτερο συμφέρον στην

εδραίωση συνθηκών ειρήνης, σταθερότητας, και ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή.

Ο νέος αναβαθμισμένος ρόλος της Ελλάδας στα Βαλκάνια αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα που δημιουργεί η επιτυχία της οικονομικής πολιτικής των τελευταίων ετών, η ισχυρή οικονομία. Η σταθερότητα και η ανάπτυξη της οικονομίας, η ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης, σηματοδοτούν μια νέα, δυναμική, εθνική πορεία. Μια πορεία που διασφαλίζει, στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα, συνθήκες ευημερίας και ασφάλειας για το λαό μας, καθώς και ισχυρή διεθνή παρουσία της χώρας για την προώθηση της ειρήνης και της συνεργασίας.